

Zaak C-366/24

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

21 mei 2024

Verwijzende rechter:

Conseil d'État (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

17 mei 2024

Verzoekende partij:

Amazon EU Sàrl

Verwerende partij:

Ministre de la Culture

Ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté
industrielle et numérique

[OMISSIS]

De Conseil d'État (Frankrijk), rechtdoende in bestuursgeschillen
(Afdeling bestuursrechtspraak, verenigde Negende en Tiende kamer)

[OMISSIS]

Gelet op de volgende procedure:

Bij verzoekschrift en twee memories, ingeschreven op 22 mei, 15 november en 20 december 2023 bij het secretariaat van de afdeling bestuursrechtspraak van de Conseil d'État (hoogste bestuursrechter, Frankrijk), verzoekt Amazon EU de Conseil d'État:

1) het besluit van 4 april 2023 betreffende het minimumtarief voor de levering van boeken nietig te verklaren wegens bevoegdheidsoverschrijding;

2) [OMISSIS] [*vordering betreffende de proceskosten*]

Zij stelt dat:

- het besluit is vastgesteld na een onregelmatige procedure, omdat het niet aan voorafgaande raadpleging van de mededingingsautoriteit is onderworpen;
- artikel 1 van loi n° 2021-1901 visant à conforter l'économie du livre et à renforcer l'équité et la confiance entre ses acteurs (wet nr. 2021-1901 ter versterking van het boekwezen en ter bevordering van de billijkheid en het vertrouwen tussen de betrokkenen) van 30 december 2021 – de rechtsgrondslag van het bestreden besluit – in strijd is met de doelstellingen van richtlijn 2000/31/EG van 8 juni 2000 en, subsidiair, met die van richtlijn 2006/123/EG van 12 december 2006;
- artikel 1 van de wet van 30 december 2021 in strijd is met het door het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie gewaarborgde vrije verkeer van goederen.

In twee verweerschriften, ingeschreven op 19 oktober 2023 en 7 maart 2024, concludeert de ministre de la culture (minister van Cultuur) tot afwijzing van het verzoekschrift. Zij betoogt dat de door verzoekende vennootschap aangevoerde middelen ongegrond zijn.

Het verzoekschrift is toegezonden aan de ministre de l'économie, des finances et de la souveraineté industrielle et numérique (minister van Economie, Financiën en Industriële en digitale soevereiniteit), die geen memorie heeft ingediend.

Gelet op:

- het Verdrag betreffende de Europese Unie;
- het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;
- het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie;
- richtlijn 2000/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 8 juni 2000;
- richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006;
- loi n° 81-766 (wet nr. 81-766) van 10 augustus 1981;
- loi n° 2021-1901 (wet nr. 2021-1901) van 30 december 2021;

- de code de commerce (Frans wetboek van koophandel);
- de code de justice administrative (Frans wetboek bestuursprocesrecht);

[OMISSIS]

[bijzonderheden van de procedure]

Overwegende hetgeen volgt:

- 1 Artikel 1, eerste alinea, van de loi relative au prix du livre (wet betreffende de boekenprijs) van 10 augustus 1981, zoals gewijzigd bij artikel 1 van de wet van 30 december 2021 ter versterking van het boekwezen en ter bevordering van de billijkheid en het vertrouwen tussen de betrokkenen, bepaalt: „*Elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die boeken uitgeeft of invoert, is verplicht een detailhandelsprijs vast te stellen voor de door hem uitgegeven of ingevoerde boeken.*” De vierde alinea van datzelfde artikel luidt: “*Detailhandelaren moeten een detailhandelsprijs toepassen die ligt tussen 95 % en 100 % van de door de uitgever of de importeur vastgestelde prijs. Wanneer het boek naar de koper wordt verzonden en niet uit de boekdetailhandel is gehaald, is de verkoopprijs die welke door de uitgever of importeur is vastgesteld. De levering van boeken mag in geen geval direct of indirect door de detailhandelaar om niet worden aangeboden, tenzij het boek uit de boekdetailhandel is gehaald. Het boek moet worden gefactureerd met inachtneming van een minimumtarief dat is vastgesteld bij besluit van de ministers van Cultuur en Economie op voorstel van de toezichthouder voor elektronische communicatie, post en persdistributie. In dit besluit wordt rekening gehouden met de tarieven die de aanbieders van postdiensten aanbieden op de markt van de boekdetailhandel en met de noodzaak om op het grondgebied een dicht netwerk van detailhandelaren in stand te houden.*”
- 2 Bij besluit van 4 april 2023, dat is vastgesteld ter uitvoering van artikel 1, vierde alinea, van de wet van 10 augustus 1981, hebben de minister van Economie, Financiën en Industriële en digitale soevereiniteit en de minister van Cultuur het minimumtarief voor de levering aan huis van boeken vastgesteld op 3 EUR inclusief alle belastingen voor elke bestelling die bestaat uit een of meer boeken met een aankoopwaarde in nieuwe boeken onder 35 EUR inclusief alle belastingen, en op meer dan 0 EUR inclusief alle belastingen voor elke bestelling die bestaat uit een of meer nieuwe boeken met een aankoopwaarde in nieuwe boeken van minstens 35 EUR inclusief alle belastingen. Amazon EU vordert nietigverklaring van voornoemd besluit wegens bevoegdheidsoverschrijding.

Raadpleging van de mededingingsautoriteit:

- 3 [OMISSIS]

- 4 [OMISSIS] [middel betreffende een kwestie van nationaal recht die niet relevant is voor de prejudiciële vragen]

Eerbiediging van het recht van de Europese Unie:

- 5 Ten eerste bepaalt artikel 22 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie het volgende: „*De Unie eerbiedigt de verscheidenheid van cultuur, godsdienst en taal.*” De laatste alinea van lid 3 van artikel 3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie luidt: „*De Unie eerbiedigt haar rijke verscheidenheid van cultuur en taal [...].*” Artikel 167 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie bepaalt: „*1. De Unie draagt bij tot de ontplooiing van de culturen van de lidstaten [...]. 2. Het optreden van de Unie is erop gericht de samenwerking tussen de lidstaten aan te moedigen en zo nodig hun activiteiten op de volgende gebieden te ondersteunen en aan te vullen: [...] – scheppend werk op artistiek en literair gebied [...]. [...] 4. De Unie houdt bij haar optreden uit hoofde van andere bepalingen van de Verdragen rekening met de culturele aspecten, met name om de culturele verscheidenheid te eerbiedigen en te bevorderen.*”
- 6 Ten tweede luidt artikel 34 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie: „Kwantitatieve invoerbepalingen en alle maatregelen van gelijke werking zijn tussen de lidstaten verboden.” Artikel 56 van dit Verdrag bepaalt: „In het kader van de volgende bepalingen zijn de beperkingen op het vrij verrichten van diensten binnen de Unie verboden ten aanzien van de onderdanen der lidstaten die in een andere lidstaat zijn gevestigd dan die, waarin degene is gevestigd te wiens behoeve de dienst wordt verricht.”
- 7 In de eerste plaats [OMISSIS]
- 8 [OMISSIS]
- 9 [OMISSIS]
- 10 [OMISSIS] [middel inzake de onverenigbaarheid van de nationaalrechtelijke bepalingen in kwestie met richtlijn 2000/31, door de verwijzende rechter afgewezen op grond van vaste rechtspraak van het Hof en irrelevant voor de prejudiciële vragen]
- 11 In de tweede plaats luidt artikel 1 van richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt als volgt: „*1. Deze richtlijn stelt algemene bepalingen ter vergemakkelijking van de uitoefening van de vrijheid van vestiging van dienstverrichters en het vrije verkeer van diensten vast, met waarborging van een hoge kwaliteit van de diensten. [...] 4. Deze richtlijn doet geen afbreuk aan de maatregelen die op communautair of nationaal niveau en in overeenstemming met het Gemeenschapsrecht zijn genomen ter bescherming of bevordering van culturele of linguïstische verscheidenheid of de pluriformiteit van de media.*” Artikel 16 van dezelfde richtlijn bepaalt in lid 1: „*De lidstaten eerbiedigen het*

recht van dienstverrichters om diensten te verrichten in een andere lidstaat dan die waar zij gevestigd zijn. / De lidstaat waar de dienst wordt verricht, zorgt voor vrije toegang tot en vrije uitoefening van een dienstenactiviteit op zijn grondgebied. / De lidstaten maken de toegang tot en de uitoefening van een dienstenactiviteit op hun grondgebied niet afhankelijk van de naleving van eisen die niet aan de volgende beginselen voldoen: / a) discriminatieverbod [...]; b) noodzakelijkheid: de eisen zijn gerechtvaardigd om redenen van openbare orde, openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van het milieu; c) evenredigheid [...]”.

- 12 Tot staving van haar stelling dat het door haar bestreden besluit onrechtmatig is, voert verzoekende vennootschap aan dat artikel 1, vierde alinea, van de wet van 10 augustus 1981, dat in dat besluit wordt toegepast, in strijd is met de doelstellingen van richtlijn 2006/123/EG, doordat die bepaling de vrije uitoefening van een dienstenactiviteit afhankelijk stelt van een vereiste dat onverenigbaar is met de voorwaarden van artikel 16, lid 1, van deze richtlijn. De minister van Cultuur voert zijnerzijds als verweer primair aan dat de bestreden bepalingen krachtens artikel 1, lid 4, van richtlijn 2006/123/EG niet binnen de werkingssfeer van deze richtlijn vallen, omdat zij zijn ingesteld om de redactionele verscheidenheid en dus de culturele verscheidenheid te behouden. Subsidiair betoogt de minister dat het behoud van de culturele verscheidenheid een rechtvaardigingsgrond voor de bestreden maatregel vormt.
- 13 Of dit middel gegrond is, hangt af van het antwoord op de vraag of artikel 1, lid 4, van richtlijn 2006/123/EG aldus moet worden uitgelegd dat het een nationale maatregel die de verrichting op het grondgebied van een lidstaat van een dienstenactiviteit ter bescherming of bevordering van de culturele verscheidenheid regelt, uitsluit van de werkingssfeer van die richtlijn, of moet die bepaling, gelezen in samenhang met artikel 16, lid 1, onder b), van die richtlijn, aldus worden uitgelegd dat het behoud of de bevordering van de culturele verscheidenheid kan rechtvaardigen dat wordt afgeweken van het verbod om in een andere lidstaat gevestigde dienstverrichters te onderwerpen aan een vereiste dat is ingevoerd bij een dergelijke nationale regeling.
- 14 Mocht het Hof vasthouden aan een dergelijke gecombineerde lezing van de artikelen 1 en 16 van de richtlijn, dan rijst tevens de vraag of de beoordeling van de verenigbaarheid van de nationale regeling in kwestie met de doelstellingen van richtlijn 2006/123/EG zich verzet tegen een dergelijke toetsing aan het primaire recht van de Europese Unie.
- 15 In de derde plaats rijst, ingeval moet worden beoordeeld of een nationale maatregel die is vastgesteld om de culturele verscheidenheid te beschermen of te bevorderen, verenigbaar is met de door de artikelen 34 en 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie gewaarborgde vrijheden, de vraag of een nationale maatregel tot vaststelling van een minimumtarief voor de levering aan huis van een goed moet worden geacht betrekking te hebben op een wijze van verkoop van dat goed en dus moet worden beoordeeld uit het oogpunt van het

vrije verkeer van goederen, dan wel of de bestreden regeling moet worden beoordeeld uit het oogpunt van het vrij verrichten van diensten, met name gelet op de aantasting van de onlineverkoop van dat goed of op het feit dat de levering een dienst is die moet worden onderscheiden van de verkoop van het goed.

- 16 Deze vragen zijn beslissend voor de beslechting van het voor de Conseil d'État aanhangige geding. Zij zijn moeilijk te beantwoorden. Derhalve moeten zij overeenkomstig artikel 267 VWEU aan het Hof van Justitie van de Europese Unie worden voorgelegd en moet de behandeling van de zaak worden geschorst totdat het Hof uitspraak heeft gedaan over de conclusies van verzoekende vennootschap.

BESLISSING:

Artikel 1: De behandeling van de zaak wordt geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie zich heeft uitgesproken over de navolgende vragen:

- 1) Moet artikel 1, lid 4, van richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt aldus worden uitgelegd dat het een nationale maatregel die de verrichting op het grondgebied van een lidstaat van een dienstenactiviteit ter bescherming of bevordering van de culturele verscheidenheid regelt, uitsluit van de werkingssfeer van die richtlijn, of moet die bepaling, gelezen in samenhang met artikel 16, lid 1, onder b), van die richtlijn, aldus worden uitgelegd dat het behoud of de bevordering van de culturele verscheidenheid kan rechtvaardigen dat wordt afgeweken van het verbod om in een andere lidstaat gevestigde dienstverrichters te onderwerpen aan een vereiste dat is ingevoerd bij een dergelijke nationale regeling?
- 2) Verzet de beoordeling van de verenigbaarheid van een dergelijke nationale regeling met de doelstellingen van richtlijn 2006/123/EG zich tegen een dergelijke toetsing aan het primaire recht van de Europese Unie?
- 3) Ingeval moet worden beoordeeld of een nationale maatregel die is vastgesteld om de culturele verscheidenheid te beschermen of te bevorderen, verenigbaar is met de door de artikelen 34 en 56 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie gewaarborgde vrijheden, moet een nationale maatregel tot vaststelling van een minimumtarief voor de levering aan huis van een goed dan worden geacht betrekking te hebben op een wijze van verkoop van dat goed en moet die maatregel dus worden beoordeeld uit het oogpunt van het vrije verkeer van goederen, of moet die regeling enkel worden beoordeeld uit het oogpunt van het vrij verrichten van diensten, met name gelet op de aantasting van de onlineverkoop van dat goed of op het feit dat de levering een dienst is die moet worden onderscheiden van de verkoop van het goed?

[OMISSIS]_[onderdeel van het dictum betreffende de kennisgeving van de beslissing]

[OMISSIS] [vermeldingen betreffende de uitspraak van de beslissing, de samenstelling van de rechtsprekende formatie en de tenuitvoerlegging van de beslissing]

WERKDOCUMENT